

GELOVEN IN MOKUM

Onderzoek Protestantse Kerk Amsterdam

Meerderheid houdt vast aan klassieke geloofsopvattingen

GERRIT VAN DEN BERG

De Protestantse Kerk Amsterdam heeft godsdienstsocioloog Erik Sengers gevraagd een onderzoek te houden onder haar betrokken kerkleden. Deze representatieve steekproef onder alle betalende leden van 18 tot 75+ geeft een unieke inzicht in hun geloofsovertuigingen. Hier volgen de belangrijkste uitkomsten. De resultaten van het complete onderzoek vindt u op www.protestantsamsterdam.nl

Bijna 80% van de betrokken leden van de Protestantse Kerk Amsterdam gelooft in een God die zich met ieder mens bezighoudt, of in een hogere macht die het leven beheerst. Meer dan de helft ziet God als Schepper van hemel en aarde. 52% ziet Jezus als de zoon van God. Na tientallen jaren van secularisatie en theologische discussie over Godsbeelden, is het opvallend dat een meerderheid van de meelevende leden klassieke geloofsopvattingen heeft.

Ervaring met God

Zeven op de tien betrokken leden heeft een ervaring gehad met God of een hogere macht. Ruim 50% ervoer dit in de ontmoeting met mensen. Zo noemt iemand een onverwachts telefoontje tijdens een moment van verdriet of eenzaamheid als voorbeeld. Een ander voelt zich tijdens pittige gesprekken uit-

getild boven zichzelf. Op die momenten 'ervaar ik Gods nabijheid op aarde'. Een kleiner deel van 36% had een ervaring tijdens een godsdienstige bijeenkomst.

Een onverwachts telefoontje tijdens een moment van verdriet; dan ervaar ik Gods nabijheid

Bijna 90% van de onderzochte leden gelooft in leven na de dood. Het voortbestaan van geest of ziel en de hemel, zijn mogelijkheden die bij veel leden op instemming kunnen rekenen. Gezien het succes van auteurs als Dick Swaab die betoogt dat de ziel niet bestaat, verrast het dat de meeste kerkleden vasthouden aan de klassieke opvattingen over het leven na de dood.

Geloof als leidraad

90% ziet zichzelf als gelovig mens. Voor 60% heeft geloof een grote betekenis in het leven. De een noemt de rol van kerk en christelijke organisaties, de ander noemt geloof als leidraad voor normen en waarden.

Ook de vraag naar de rol van geloof in het dagelijks leven, komt terug in de enquête. Zo hoopt iemand dat het geloof haar op de weg van compassie en humaniteit houdt.

Meer dan de helft van de betrokken leden van de Protestantse Kerk Amsterdam ziet God als Schepper van hemel en aarde

Iemand anders antwoordt: 'Door dagelijks te bidden en de Bijbel te lezen, probeer ik mijn daden hierop af te stemmen.'

Meer dan de helft bidt meerdere keren per dag

De Protestantse Kerk Amsterdam is een biddende kerk. Bijna zes op de tien betrokken leden bidt een of meerdere keren per dag, zeven procent bidt nooit. Bijbel lezen vindt men van wisselend belang. Een derde

leest dagelijks uit de Bijbel. Zeven procent geeft aan nooit uit de Bij-

bel te lezen en 60% geeft aan soms. *lees verder op pagina 3*

Hervormingsdag 2012

Deze special *Geloven in Mokum* bevat de uitkomsten van het onderzoek *Geloofsbeleving van betrokken leden van de Protestantse Kerk Amsterdam*. De resultaten van dit onderzoek vormen het vertrekpunt van een geloofsgeprek tussen gemeenteleden en predikanten binnen de Protes-

tantse Kerk Amsterdam. Op Hervormingsdag, woensdag 31 oktober, bent u daartoe van harte uitgenodigd in Vrijburg voor een maaltijd en een goed gesprek over geloven in Mokum.

Woensdag 31 oktober vanaf 18 uur, Vrijburg, Diepenbroekstraat 46, 1077 WE Amsterdam

Christus moet centraal staan in de kerk

RUBEN ALTENA

Meino Schraal vulde de schriftelijke enquête over geloven in van de Protestantse Kerk Amsterdam en was bereid zijn antwoorden mondeling toe te lichten.

'Ik was als adoptiekind uit Perzië de eerste niet-blanke jongen op Urk. Op mijn 16e stapte ik over van de Christelijk Gereformeerde kerk naar de Nederlands Hervormde kerk. Ik heb altijd geloofd in een brede volkskerk, waar mensen van allerlei richtingen samenkomen. Als kind wist ik al dat ik op jongens viel. Maar pas veel later viel het kwartje dat ik later niet met een meisje zou gaan trouwen en dat ik homo was. Als puber worstelde ik met mijn geloof, maar op een gegeven

Meino Schraal (37), lid Provinciale Staten namens het CDA

moment dacht ik: als homo zijn nou zo'n doodzonde was, had Jezus er dan geen preek aan gewijd?

Kinderlijk geloof

Ik heb eigenlijk nog altijd een heel kinderlijk geloof.

Als ik zing, kan ik iets van de aanwezigheid van God voelen

Ik geloof in de 12 artikelen van de apostolische geloofsbelijdenis. Alles wat mensen er omheen verzonnen hebben, is allemaal mensenwerk. De kern van wat ik geloof, staat in gezang 178 uit de oude Hervormde bundel: Maar wat lot, 't zij dood of leven, smaad of eerbetoen, mij wacht, Jezus zal mij nooit begeven: ben ik zwak, bij Hem is

kracht. De persoon van Christus moet centraal staan in de kerk, ook in het diaconaat, als inspiratie.

iPod

Tot mijn 25e ben ik elke zondag van mijn leven naar de kerk geweest. Ik ga niet vaak meer, maar als ik ga, is dat wel met plezier. Ik heb hier op mijn iPod een Urker uitvoering van het lied *Lichtstad met uw paarden poorten*. Als ik zing, kan ik iets van de aanwezigheid van God voelen. In mijn ziel komt een gevoel op gang alsof ik heel dicht bij de hemel kom en me verbonden voel met alle gelovigen om me heen. Dan voel ik: ik heb hier moeten zijn als Perzische prins tussen dit duizend jaar oude vissersvolk. Aan zo'n lied heb ik meer dan aan een hele preek.'

Geloofsgesprek in kerk is nodig!

Opvallend verschil tussen predikanten en gemeenteleden over geloven

WILFRED SCHOLTEN

Het idee klonk simpel. Laten we de uitkomst van de enquête over geloven onder leden van de Protestantse Kerk Amsterdam voorleggen aan twee predikanten die de flanken van deze kerk vertegenwoordigen. Dus nodigde de redactie Jessa van der Vaart uit, voorganger van Vrijzinnig Centrum Vrijburg en Paul Visser, predikant van de orthodoxe Noorderkerk, voor een pittig gesprek. Twee stromingen, twee meningen die de verdeeldheid van de kerk rond de geloofsthema's zou blootleggen. Maar het liep anders. Ze bleken het onderling meer met elkaar eens te zijn dan met hun gemeenteleden die meededen aan de enquête.

Dominee Van der Vaart en dominee Visser kennen elkaar slechts oppervlakkig, zien elkaar wel op de maandelijkse werkbijeenkomst van alle predikanten, maar spreken daar nauwelijks over wat hen ten diepste raakt in hun geloof. Nadat de fotograaf hen met de ruggen tegen elkaar had gefotografeerd, blijkt in het gesprek het tegendeel. 'Wie is hier nu orthodox en wie vrijzinnig?', roept Visser op een goed moment met verbazing uit. Van der Vaart is al even wars van hokjesdenken: 'Ik ben vrijzinnig, dus moet ik zeker zeggen dat Jezus *niet* de Zoon van God is.'

Wie is God?

Kunt u aangeven in welk beeld van God u zich herkent? Op deze vraag, die ook de gemeenteleden voorgelegd kregen, volgt meteen al een ontregelend antwoord. Terwijl de meeste gelovige Amsterdammers God zien als Schepper van hemel en aarde die zich persoonlijk met mensen bemoeit, herkennen beide predikanten zich niet in dat klassieke beeld. Zij buigen zich over de mogelijke antwoorden, zoals God als Vader, Schepper, Almachtige of mee-lijdend God.

Mijn beeld zit er niet bij

Zuchtend heffen ze het hoofd op. 'Mijn beeld zit er niet bij', zegt Visser. 'Ik ben geneigd te zeggen: God de Genadige, dat komt het dichtst bij God de Vader, maar dan zou ik eerder het Hebreeuwse woord 'Abba' gebruiken, wat intiemer klinkt.' Van der Vaart vindt de beelden te beperkend. 'God als Almach-

Ds. Jessa van der Vaart van Vrijzinnig Vrijburg en ds. Paul Visser van de orthodoxe Noorderkerk: met de ruggen tegen elkaar! Of toch niet...

tige is niet Bijbels, dan is het eerder een mee-lijdende God. Maar ik houd het bij de Bevrijder, zoals Hij in het verhaal van Mozes met het joodse volk uit Egypte meetrekt.'

Wie is Jezus?

Wie is Jezus? 'Gods Zoon', klinkt het eenstemmig. De kerkleden die zijn ondervraagd, vinden dat in meerderheid net zo. De tijd dat dominees en gemeenteleden Jezus vooral zagen als bijzonder mens die ongetwijfeld tegen kernwapens en behoudzucht zou zijn, blijkt achter ons te liggen.

Leven na de dood

Gevoeliger ligt het geloofsthema 'leven na de dood'. Bijna 90 procent van de Amsterdamse protestanten gelooft daar in, van de gedachte dat de ziel blijft voortbestaan tot een hemel als na-aardse ontmoetingsplek. Opmerkelijk is dat beide predikanten resoluut de volgens hen te gemakkelijke uitspraken van hun achterban verwerpen. Van der Vaart: 'De dood is keihard. Finaal. Dat wordt nergens in de Bijbel ontkent. Ik geloof in ieder geval niet in een leven na de dood,

als een hierna-nogmaals.' Visser: 'De Schrift heeft het niet over een onsterfelijke ziel, wel over trouw van God dwars door de dood heen. En dat Hij voltooit wat Hij begon. Ik geloof in de opstanding als het begin van een nieuwe werkelijkheid. Maar dat is in de Bijbel meer geheimenis dan gesneden koek. Het houdt hier niet op, er is er Een die ons er doorheen haalt.'

Belijdenis of Bijbel?

Van der Vaart: Voor mij is - anders dan voor Paul - niet de belijdenis beslissend, maar de Bijbel, daar kom ik steeds weer terug.' In de belijdenis, die richtinggevend was in de vraagstelling van het geloofsonderzoek, worden dogma's aan de orde gesteld, afgeleid uit de Bijbel. Visser beaamt dat er in de orthodoxe vleugel van de kerk waar hij uit voortkomt (de Gereformeerde Bond) wel eens teveel het raster van de belijdenis over de Bijbelse verhalen is gelegd. Fel laat hij weten dat het juist alleen om de Schrift gaat. 'Het geloof is veel meer een zoektocht. Ik zat niet op God te wachten, maar Hij was onontkoombaar, ik had zijn stem vernomen

en met zijn Woord moet ik het doen.' Van der Vaart vult aan: 'De belijdenis is nooit bedoeld als een stok om te slaan, maar als een weg om te gaan.'

Kerken op elkaar aangewezen

Van der Vaart: 'We zijn als kerken op elkaar aangewezen, we kunnen niet meer op onze eilandjes blijven leven. Onderling moeten we het geloofsgesprek aangaan, daar gaat het om in de kerk.' Visser knikt instemmend: 'Ik hoop dat we verrast worden door elkaar en door de Geest. Dan kunnen er de gekste en de mooiste dingen gebeuren. Ook binnen de Protestantse Kerk Amsterdam.'

Op Hervormingsdag, woensdag 31 oktober, vindt een geloofsgesprek plaats op ludieke wijze tussen gemeenteleden en predikanten binnen de Protestantse Kerk Amsterdam. U bent van harte welkom in Vrijburg vanaf 18 uur. Zie ook kader op pagina 1.

ONDERZOEK ONDER PROTESTANTSE DOMINEES

Een schaduwonderzoek onder de protestantse dominees bevestigt de forse spanning tussen wat het actieve kerklid gelooft en wat de predikanten.

Opvallend is dat de meerderheid van de dominees die reageerden op de enquête, gelooft in God als Schepper én een mee-lijdende God in plaats van een persoonlijke God, terwijl 30% zelfs de uitspraak onderschrijft dat er geen God of Hogere macht bestaat. Over dat wezenlijke verschil in geloven, tilt

dominee Jessa van der Vaart niet zwaar. 'Ik begrijp de verbazing, maar God is een containerbegrip, wat verstaan we er precies onder?'

30% meent dat God niet bestaat

Zelfs de orthodoxe dominee Paul Visser: 'God in zijn algemeenheid bestaat ook niet, alleen die Ene met die bijzondere naam, die keer op keer van zich horen laat.'

Op de vraag of zij het vakje zouden aankruisen bij God bestaat niet, zeggen ze volmondig 'nee'.

Opvallendste uitkomsten uit het onderzoek onder protestantse predikanten van Amsterdam:

- 30% meent dat God niet bestaat;
- 40% ziet Jezus als Gods Zoon;
- 30% bidt slechts enkele keren per jaar;
- 50% heeft God wel eens ervaren;
- 50% beschouwt God als Schepper en een mee-lijdende God.

Foto: Minkke Feenstra, gezamenlijke dienst Nieuwe Kerk juni 2012

'IK BEN DE VERWONDERING NOG NIET VOORBIJ'

Van geloof op afstand tot belijdenis

GERRIT VAN DEN BERG

Jarenlang was Cit Lindner een trouw kerkbezoekster van De Ark in Amsterdam Noord. Voor haar dochter Geeke van Eerten (62) was geloof iets op afstand, totdat Cit ziek werd en overleed en Geeke in nauw contact kwam met dominee Annemarie van Wijngaarden (58) van De Ark.

'Een paar jaar geleden had ik me gegeneerd als iemand had aangeboden voor me te bidden. Maar nu... het was goed, het gaf rust. Voor het eerst sinds jaren! Sindsdien ben ik regelmatig in gesprek met God, gewoon overdag.' Geeke vertelt het met verwondering in haar stem. Ze zit aan tafel in kerkgebouw De Ark. Samen met ds. Annemarie van Wijngaarden spreekt ze over het verlies van haar moeder Cit en de rol die kerk en geloof speelden rondom haar overlijden. Geeke: 'In deze kamer lag mijn moeder opgebaard. Dat was zo fijn. Het uitvaartcentrum was niet beschikbaar en toen kon het in de kerk. De plek waar mijn moeder zo thuis was.'

Warme dienst

Jarenlang was Cit Lindner een trouw bezoeker van De Ark. Afkomstig uit een gezin met een zeer orthodox geloof, was het voor haar een verademing een plek te vinden in deze gemeente. Op latere leeftijd bloeide haar geloof opnieuw op, ze deed belijdenis. Voor haar dochter Geeke was geloof iets op afstand. Iets van haar moeder, de familie en vooral iets dat bij haar negatieve herinneringen ocriep aan strenge regels, zondebesef en angst voor God. 'Bij die belijdenisdienst van mijn moeder ervoer ik al

dat het echt anders was dan ik het kende. Het was een mooie warme dienst en de mensen in de kerk waren vrolijk, moesten lachen. Het voelde goed dat mijn moeder daar haar plek had. Maar voor mij - nee - voor mij was het niets.'

Hersensbloeding

In 2009 kreeg Cit een hersensbloeding en raakte deels verlamd. Er volgde een periode van medische zorg en langzaam toeleven naar het einde. 'In deze periode bezocht ik Cit regelmatig', vertelt Annemarie van Wijngaarden. 'Voor haar speelden er geen grote geloofsvragen.

Bij de belijdenisdienst van mijn moeder ervoer ik dat het anders was in de kerk dan ik het kende: de mensen waren vrolijk!

Ze was heel streng gelovig opgevoed, maar had door gesprekken rond belijdenis en in gespreksgroepen steeds meer ruimte gekregen. De ziekte vond ze afschuwelijk, maar daarvan zei ze: 'Waarom zou anderen dit wel overkomen en mij niet?' Ze had geen angst voor de dood. Vragen die er waren, losten op in haar vertrouwen op God. Wat haar geloof betreft, had Cit rust gevonden.' 'Ja, die rust van mijn moeder', zegt Geeke, 'die is me zo bijgebleven. 'Ze had soms veel pijn. En het was wel heel moeilijk voor haar om te accepteren dat haar lichaam niet meer kon. Dat was echt een worsteling, zeker aan het begin. Maar het geloof gaf haar kracht.' Het ziekbed van Cit duurde anderhalf jaar. Maanden waarin Geeke haar moeder vrijwel elke

Geeke van Eerten (r) spreekt over het verlies van haar moeder met ds. Annemarie van Wijngaarden en de rol die kerk en geloof hierbij speelden

dag bezocht. 'Die periode heeft mij veranderd. De betrokkenheid van mensen uit De Ark ontroerde me. Ze kwamen niet een keer, nee, ze bleven trouw komen. Het werden ook voor mij bekenden.'

Rouwperiode

Op 6 september 2010 overleed Cit Lindner. Geeke zat naast haar toen ze haar laatste adem uitblies. Enkele minuten later vond ze Annemarie van Wijngaarden aan haar zijde. Een week volgde met intensief contact. Samen leefden ze toe naar de afscheidsdienst. 'Na die dienst, vroeg Annemarie me of ik behoefte had aan een gesprek. Ze zei dat ze er voor mij wilde zijn. 'Dat doe ik altijd', vertelt Annemarie. Een rouwdienst maakt zoveel los. Dat moet een plek krijgen en

dan kan een gesprek heel goed zijn. Niet iedereen maakt daar gebruik van hoor. Geeke wel.'

Ik raakte ervan overtuigd dat God met mijn leven bezig was

'Tijdens dat gesprek spraken we over mijn moeder, over geloof, over God en Annemarie heeft met en voor mij gebeden. Dat was zo bijzonder. Voor het eerst bad er iemand voor mij.' Geeke zwijgt en kijkt even verwonderd voor ze verder gaat: 'Dat klopt natuurlijk niet. Mijn moeder! Ze heeft in al die jaren altijd voor mij gebeden. Weet je dat ik dat nu pas echt besef. Mijn moeder bad voor mij...'

Verdiepingsgroep

Na enkele gesprekken met Annemarie, raakte Geeke betrokken bij een verdiepingsgroep. Steeds meer raakte ze ervan overtuigd dat God met haar leven bezig was. 'Ik wist dat God dit leidde. Soms belde Annemarie me op een moment dat ik er doorheen zat. Dan spraken we en dat gaf rust. Dat was niet voor niets, dat weet ik zeker. Het verdiepingsgroepje leidde tot een belijdenis in de kerk. Toen zei ik ja tegen het proces waar ik al lang middenin zat. De Geeke van jaren terug had dit allemaal niet begrepen en soms snap ik het nog niet. Dat zei ik ook tijdens die dienst: ik ben de verwondering nog niet voorbij. En mijn moeder? Die is tevreden, blij met de weg die ik ga.'

Geloven in Mokum: 40% bezoekt zelden of nooit een kerk

Vervolg van pagina 1

Nieuw elan en openheid

Ruim twee derde van de leden geeft aan dat de Protestantse Kerk Amsterdam genoeg biedt op spiritueel gebied. De grootste groep voelt zich aangesproken door de liturgie, de liederen en de muziek. Zeventig procent wil graag een viering in de kerk op belangrijke momenten in het leven. Opmerkelijk is dat veertig procent van de betrokken en betalende leden zelden of nooit een kerk bezoekt.

Protestantse Kerk Amsterdam biedt voldoende op spiritueel vlak, maar wordt door deel leden nauwelijks bezocht

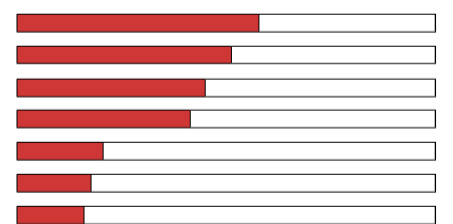
De leden zijn trots op de volhouders, het nieuwe elan en de openheid. Tegelijkertijd is er ook een verlangen naar een kerk die minder bureaucratisch en afstandelijk is, een kerk die meer omziet naar elkaar, een kerk waar jongeren, lager opgeleiden en gezinnen een plek vinden. Een aantal leden geeft aan dat de kerk kritischer of meer belijdend mag zijn.

De grootste groep voelt zich aangesproken door de liturgie, liederen en muziek

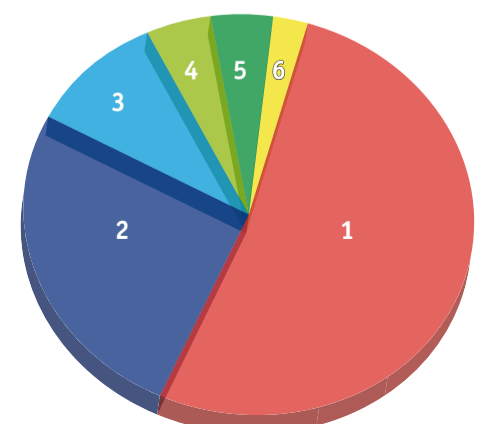
Gemeentelieden gaven aan hoe zij God zien. Meerdere antwoorden waren mogelijk.

God de Schepper van hemel en aarde 53%
God als kracht/energie in elk mens 47%
God de Vader 39%
God de Almachtige 32%
God als lijdzame, mee-lijdende 16%
God als kracht ver weg 13%
God de Moeder 11%

Gemeentelieden gaven aan welke uitspraak het dichtst komt bij hun overtuiging over Jezus.

- 1 Gods Zoon
- 2 Bijzonder mens met gaven
- 3 Door God gezonden, geen zoon
- 4 Mens zoals iedereen
- 5 Joodse rabbi
- 6 Alleen een legende

IN DE BIJBEL KUN JE ZIEN HOE JE KUNT LEVEN

RUBEN ALTENA

Anne-Meta Gerritsen vulde de schriftelijke enquête over geloven in van de Protestantse Kerk Amsterdam en was bereid haar antwoorden mondeling toe te lichten.

'Twee jaar geleden zei ik dat het niet uitmaakt of je gelooft. Daarna kwam het besef dat het iets met je doet als je gelooft dat er meer is. Levinas zegt het mooi: in elk mens zit een sprankje God. Dat maakt verschil voor hoe ik naar mensen kijk. Ik geloof in een God die kijkt naar de kracht van mensen, die mensen stimuleert.

Passie om te vechten

Tijdens het studeren doe ik vaak een kaars aan. Zo hoop ik de geest te krijgen, los te komen van de boodschappenbriefjes. Theologie kan soms tussen mij en God in zitten.

Ik krijg de kriebels als het gaat over je klein maken voor Jezus

Maar af en toe wordt mijn geloof juist geprikkeld door de exegese die ik voor mijn studie doe. Laatst bestudeerde ik de tempelreiniging door Jezus. Hij maakte een gesel, staat er. Ik keur de agressie af, maar ik herken me wel in de passie om te

Anne-Meta Gerritsen (25), student theologie (predikantsmaster)

vechten voor iets dat belangrijk is. Ik krijg de kriebels als het gaat over je klein maken voor Jezus. God is zelf klein geworden in Jezus. Daarom mogen we naast Jezus staan. Ik vind het mooi wat er in psalm 8 over de mens staat. 'Gij hebt hem bijna goddelijk verheven, een kroon van eer en heerlijkheid gegeven.

Stuntelig gebed

Laatst werd ik in een pastoraal gesprek door iemand gevraagd om voor te gaan in gebed. Het was

een stuntelig gebed, ik was erg gespannen. Ineens viel de spanning van mij af. Ik merkte achteraf dat dat gebed echt iets voor die vrouw veranderd had. Dat is een moment waarop God voor mij leeft. Het is een goede zet van God geweest dat Hij Jezus gestuurd heeft. Het is zo praktisch dat je naar de Bijbel kunt kijken om te zien hoe je kunt leven. Het leven zoals Jezus dat geleefd heeft, is een revolutionaire manier van leven. Dat verhaal moet verteld worden.'

God is overal te ervaren

BARBARA DE GROOT

Ook Christel Burger vulde de enquête van de Protestantse Kerk Amsterdam in en lichtte haar antwoorden mondeling toe.

'God is overal te ervaren. Je kunt in contact komen met het goddelijke via de natuur, in de kerk, in mensen, muziek. Het is samen te vatten in het woord liefde. Dat is de bron waaruit ik put, waar het leven uit voortkomt. Het gaat erom me te richten op God. Dat kan in

de Oranjekerk waar ik nu zo'n tien jaar lid ben, maar ook via meditatie. Ik ben zeven jaar geleden begonnen met mediteren en heb net een opleiding tot meditatieleraar afgerond.

Meditatie zweverig?

Sommige mensen vinden meditatie zweverig, maar dat is het juist niet. Je wordt je juist bewust van alles zoals het is. Dat is niet alleen maar positief, ook moeilijke kanten kom je tegen. Dat geeft inzicht in je leven. Je kunt je bewust worden van patronen in je

leven. Als je je bewust bent, kun je kiezen voor een goede manier om die patronen te veranderen of er mee om te gaan.

Het gaat mij om de verbinding met mensen

Ik denk dat er in de kerk ook meer aandacht voor meditatie komt. Daar is het de tijd voor. Mensen ervaren voor meditatie misschien minder een drempel dan voor een kerkdienst. Er zijn vrienden van mij die niet zo snel naar een kerkdienst gaan. Sommigen hebben vooroordelen of negatieve ervaringen met de kerk of het geloof.

Kracht van een kerkdienst

Ik zie de kracht en de schoonheid van een kerkdienst, maar deze vorm is niet voor iedereen toegankelijk. Het ligt ook erg aan de gemeenschap, of die open staat voor nieuwe mensen. Je moet je echt welkom voelen. Het koffiedrinken in de Oranjekerk na afloop vind ik net zo belangrijk als de viering zelf. Daar is gelegenheid om mensen te ontmoeten. Daar verbind je je met mensen op een andere manier dan in de kerkdienst. Om die verbinding met mensen gaat het mij.'

Christel Burger (32), meditatieleraar

GELOOF IN UITVOERING

De protestantse kerken van Amsterdam verzorgen diverse geloofscursussen, gespreksgroepen en bijbelklassen. Hier volgt een greep. Van harte welkom!

Alphacursus

Wat betekent het om God te zoeken? Bestaat God wel? Wat doet de kerk? Tijdens deze cursus komen de belangrijkste aspecten van het christelijk geloof aan de orde.

Jeruzalemkkerk, Jan Maijenstraat 14, 1056 SG Amsterdam, Jantine Veenhof, tel. 06 43 02 70 86, jgveenhof@gmail.com, www.jeruzalem-kerk.nl

Nieuwendammerkerk, Brede Kerkepad 6-8, 1023 BH Amsterdam, ds. Véronique Lindenburg, tel. 020 645 61 76, vlindenburg@hetnet.nl, www.nieuwendammerkerk.nl

Zin en onzin over Jezus

Vier donderdagavonden op zoek naar zin en onzin over Jezus, aan de hand van verhalen en afbeeldingen. 24 en 31 januari, 7 en 14 februari 2013.

Nassaukerk, De Wittenstraat 114, 1052 BB, ds. Klaas Holwerda, tel. 020 684 421 6 of 020 331 079 3, kholwerda@hetnet.nl, www.nassaukerk.nl

Gesprekscursussen

De Ark, Banne Buikslootlaan 63c, 1034 AA Amsterdam, ds. Annemarie van Wijngaarden, tel. 020 490 441 7, info@arkmiddennoord.nl, www.arkmiddennoord.nl

Vrijburg, Bijbelen@Vrijburg (18-35 jaar), Diepenbrockstraat 46, 1077 WE Amsterdam, ds. Jessa van der Vaart, tel. 020 67 14 27 7, info@vrijburg.nl, www.vrijburg.nl

Westerkerk, Hoofdlijnen van het christelijk geloof, Prinsengracht 281, 1016 GW Amsterdam, ds. Fokkelen Oosterwijk, tel. 020 624 776 6, info@westerkerk.nl, www.westerkerk.nl

Bijbelklassen

Elke keer een ander verhaal met vragen als wat staat hier eigenlijk en wat zou dat kunnen betekenen?

Noorderkerk, Noordermarkt 48, 1015 NA Amsterdam, ds. Paul Visser, tel. 020 60 05 45 9, dominee@noorderkerk.org, www.noorderkerk.org

Thomaskerk, Prinses Irenestraat 36, 1077 WX Amsterdam, ds. Ruben van Zwieten, ds. Ad van Nieuwpoort, tel. 06 47 13 09 20, vanzwieten@zingevingzuidas.nl, www.zingevingzuidas.nl

Christianity explored

Voor zoekers die meer over God en Jezus willen weten. Vanaf oktober om de twee weken op woensdagavond, 10 keer.

Noorderkerk, zie contactgegevens bij Bijbelklassen.

Zie verder: www.protestantsamsterdam.nl/geloofscursussen

Geloof in uitvoering!

foto: Willemien Boot, gezamenlijke dienst Nieuwe Kerk Juni 2012

EENMALIGE UITGAVE IN HET KADER VAN HET ONDERZOEK **GELOOFSBELEVING VAN BETROKKEN LEDEN VAN DE PROTESTANTSE KERK AMSTERDAM DOOR ERIK SENGERS**

COLOFON

VERSCHENEN ALS EXTRA KATERN BIJ *KERK IN MOKUM*, NUMMER 7, AUGUSTUS 2012.

UITGAVE: PROTESTANTSE KERK AMSTERDAM, CONTACT: REDACTIE@PROTESTANTSAMSTERDAM.NL TEL. 020 - 53 53 705 NIEUWE KEIZERSGRACHT 1A 1018 DP AMSTERDAM, WWW.PROTESTANTSAMSTERDAM.NL

REDACTIE: GERRIT VAN DEN BERG, HANNA VAN DORSSEN, WILFRED SCHOLTEN, BRAM SCHRIEVER,

IRIS STEKELBURG, JERRIT VELLENGA AUTEURS: RUBEN ALTENA, GERRIT VAN DEN BERG, BARBARA DE GROOT, WILFRED SCHOLTEN EINDREDACTIE: ABC REDACTIE, CULEMBORG

VORMGEVING: STUDIO EDENS, AMSTERDAM

DRUK: BDU, BARNEVELD

protestantse kerk
amsterdam